

Szalai Borbála

MESÉVÁSÁR

Szalai Borbála

Mesevásár

Kárpátaljai Magyar Könyvek *211.*

Készült a Bethlen Gábor Alap támogatásával

Fedélterv, illusztrációk:
Berecz Margit

© Szalai Borbála, 2011
© Berecz Margit, 2011
© Intermix Kiadó, 2011

INTERMIX KIADÓ
Felelős kiadó: Dupka György
Felelős szerkesztő: Csordás László
Budapesti képviselő: H-1011 Bp., Hunyadi János u. 5.
Készült a Borneo Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-18-9
ISSN 1022-0283

Szalai Borbála

MESEVÁSÁR

(verses mesék iskolásoknak)

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2011

AJÁNLÁS

Megnyílt az új
mesevásár
minálunk...
Megvételre
sok-sok mesét
kínálunk.
Ott állnak mind
a vásári
polcokon,
válogatni
itt van a jó
alkalom...
S hogy rátalálj
kedvencedre
– ajánlom –,
olvasd végig
mindegyiket,
barátom!...

BOGÁRBÁL

Hol volt egyszer,
réges-régen –
bogárbál volt
kint a réten.
Vígan járták
ott a táncot:
bogárfiúk,
bogárlányok...
A nagy lapu
árnyékában
ezer zenész
állt glédában.
Tücsök Tóni
volt a prímás,
Dongó Dani
brúgós, mi más.
Cincér verte
a réztányért,
nem cserélt vón'
a világért.
Darázs Dönci
brácsán játszott,
Szúnyog Szöszi
fuvolázott.
Szólt a zene
szállt az ének,
vígan voltak

a vendégek...
Ami később
itt megesett –
elképesztő –
fura eset!

Tyúkanyó meg
hús csibéje
épp kísértelt
a zöld rétre...
– Mi ez a nagy
zenebona?!
Nosza gyorsan
menjünk oda!... –
Csibecsalád
érkezését
meglátta a
bogárnépség!...
Lett is olyan
riadalom,
majd felborult
a cimbalom!...
Elhallgatott
zene, ének...
Menekültek
a vendégek...
A hatalmas
lapu alatt
bogárbáznak
végeszakadt!...

A BÁLI CIPŐ

Itt a farsang!
Csuda jó így!
Vigadhatunk
húshagyóig!
Varrják a sok
báli ruhát,
bálozik az
egész világ!...
Százlábú is
bálba menne,
ha jó báli
cipőt lelne:
kényelmeset,
szépet, puhát,
hogy ne törje
lába ujját...
Jelentkezett
egy vén varga,
a száz cipőt
ő megvarrja.
Van szép piros
szattyánbőre,
bőven telik
száz cipőre...

Megegyeztek,
megalkudtak,
tenyerükbe
nagyot csaptak...
Suszterünk nem
tétovázott –
munkájához
hozzálátott...
Előkerült
egy jó kapta –
a szattyánbőrt
arra szabta...
S felhúzva a
kaptafára –
talpat, sarkat
szegelt rája.
Így készült a
báli topán,
rézcsat fénylett
hegyes orrán...
Nem telt bele
hosszu idő –
s kész lett a száz
báli cipő...
Százlábúunknak
kedve támadt:
fel is húzta
mind a százat...

Így toppant a
bálterembe,
s táncra perdült
önfeledve...
Az ám! De egy
idő múlva
fájni kezdett
minden ujja....
Úgy sajgott most
a száz lába,
hogy a csillagokat
látta!...
A száz cipőt
mind lerúgta...
Hol van a baj –
tudva tudta...
Az átkozott
öreg varga,
az sodorta
őt a bajba!...
Mert nem szólt az
alávaló,
mely cipő mely
lábra való...
Szedtevette
bitang varga –
mind egy
kaptafára
varrta!...

BOSZORKÁNSZOMBAT

Égszakadás,
földindulás!
Mi ez a nagy
rikácsolás?
Teremtő ég!
Mennyi banya!
Zeng az egész
banyatanya!...
Mi történik?
Mi e lárma?
Hova készül
a sok bába?
Mesebeli
vén szipirtyók!
Orruk hegyén
nagy bibircsók!...
Hova mennek?
Banyabálba!
Boszorkányok
szombatjára!
Mind ott lesznek
egy rakáson,
a szombati
banyabálon...

Valamennyi
vén csoroszlya –
meséjét most
otthonhagyva –
igyekszik a
mulatságra,
boszorkányos
tivornyára...
Ki gyalog megy,
ki szekéren,
ám legtöbbjük
seprűnyélen...
Sebbel-lobbal
berobognak,
csorba szájjal
vigyorognak,
s boszorkányok
táncát járva
vigad a sok
aszott bába...
Nagy a lárma,
nagy a ricsaj,
kánkánt jár a
legvénebb csaj!...
Rúgja a port
nem sajnálja,
dobverőként
jár a lába...

Így mulatnak
a vén banyák –
kakas hangját
alig hallják...
Pedig jön már,
jön a reggel,
kakasszóra
mindjárt felkel...
Elcsitul a
banyatanya,
hazaindul
minden banya:
ki gyalog megy,
ki szekéren,
ám legtöbbjük
seprűnyélen...
Mikorra a
Nap felébred,
meséjükbe
visszatérnek...
Nyoma sincs a
mulatságnak:
boszorkányok
szombatjának!...

NYÚL TAMÁS, AZ ÓVODÁS

Erdőszéli bokor alján
megnyílt az új óvoda...
Tomi fiát nyúlanyó is
beíratta hát oda.

Megszeppenve nézett körül
az aprócska nyúlgyerek:
– Mama, félek! Vigyél haza!
Itt senkit sem ismerek!

– Ejnye, fiam! – szólt az anyja.
– Hogy lehetsz ily gyáva nyúl?!
Itt van minden szomszédgyerek,
nézd, Tapsi is itt tanul...

Így kezdte el az óvodát
kurta farkú Nyúl Tamás...
Verset tanult, énekeket,
mint a többi óvodás...

Eljött a tél, szól az anyja:
– Halljuk, mit tudsz, kisfiam? –
Csengő hangon kezdi Tomi:
– Trilli-trilla-trillalam!...

– De hiszen ez madárnóta?!
Hol tanultad, jó gyerek? –
– Óvodánkban sárgarigó
tanítja az éneket!... –

No, lett erre nagy derűtség!
Visszhangzott a kacagás!
Fel is húzta ám az orrát,
megsértődött Nyúl Tamás!...

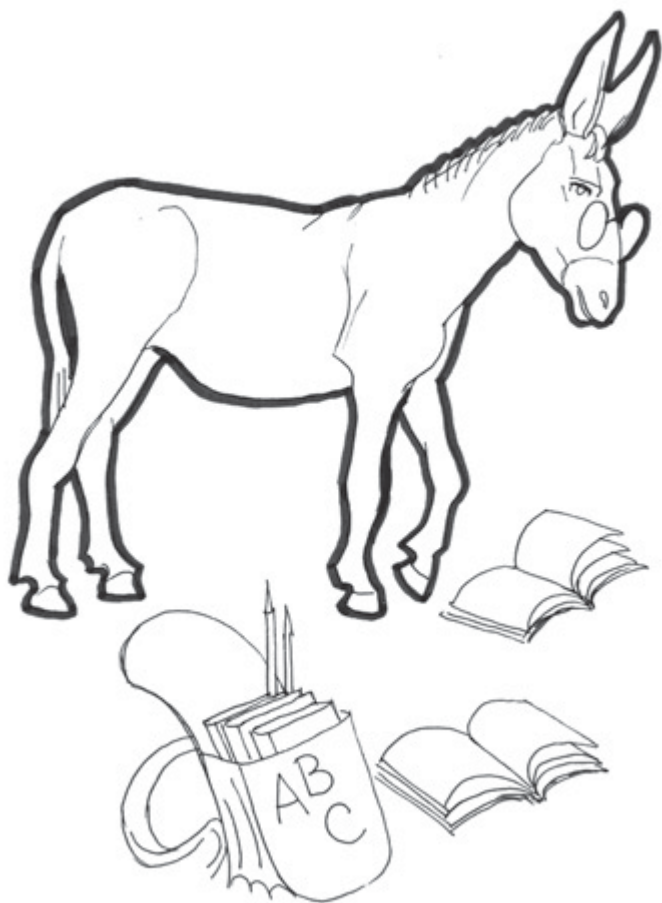
Amióta kinevették,
meg se mukkan sohasem...
Nem tudja őt szóra bírni
még a saját anyja sem!...

CSACSICALÁD CSEMETÉJE

Túl a magas Szamárhegyen,
hol csak szamárkóró terem,
ott lakott a csacsicsalád,
ott nevelte egy szem fiát...
Érdeklődő volt a kicsi –
gondolták, még sokra viszi...
Ő volt apja szemefénye –
csacsicsalád csemetéje...
Nőtt a csacsi, növekedett,
gyorsan fel is cseperedett...
Azt mondja az apukája:
– Beíratlak iskolába.
Tanulj, fiam! Okosodjál!
Buta szamár ne maradjál!... –
Így kerül az első Bé-be
csacsicsalád csemetéje.
Vettek neki könyvet, írkát,
kalamárist, tollat, tintát,
hátitáskát, szépet, nagyot,
s abba mindent belerakott.
Reggelenként útnak eredt
a nagy fülű csacsigyerek,
sietett, hogy idejében
ott legyen az első Bé-ben.

Gondtalanul nyargalászva
ment csacsink az iskolába...

Hátán vitte tudományát,
a hatalmas teli táskát –
mert fülesünk úgy gondolta,
a tudományt abban hordja. –
Teltek-múltak napok, hetek,
minden kicsi elsős gyerek
megtanulta a betűket,
fújta, mint az egyszeregyet...
A mi csacsink minden este
könyvét feje alá tette:
azt hitte, a tudománya
így vándorol buksijába...
Tanulni biz' nem volt kedve!
Sose tudta, mi a lecke!
Ült, csak ült a számárpadban,
s kalimpált a füle nagyban.
Hiába járt első Bé-be,
semmi se ment a fejébe!
– Iá! Iá! – ennyit tudott...
Az év végén meg is bukott!...
Csacsicsalád csemetéje
ötször járt az első Bé-be!
Tudomány rá így sem ragadt!...
Bizony, jó nagy számár maradt!

SÜNI SAMU

Süni Samut odújából
kicsalta a
kikelet...
– Jó, hogy megjött már a tavasz,
kezdttem unni
a telet!... –
S amint éppen nyújtózkodik,
arra ballag
Nyúl Jenő:
– Szép jó reggelt, Süni pajtás!
Elég későn
bújsz elő!
Látod, én már fel is vettem
halványszürke
öltönyöm...
Valahányszor jön a tavasz –
új áncugba
öltözöm.
Ruháimat az erdei
úriszabó
varrja rám...
Nagykabátot, prémes lajbit
vele varrat
az apám...

Amint látom, te még mindig
tüskés gúnyád
viseled...

Hát, Sünikém, elég kopott,
elég ósdi,
viselet!...

Mért nem varratsz már magadnak
szép divatos
új ruhát?

Ebben a csúf, ócska göncben
kinevet a
fél világ...

Ha akarod, elmehetünk,
felkeressük
a szabót:

varr ő neked puha prémből
új nadrágot,
új zakót...

– Nincs szükségem a szabóra,
rég ruhám
megteszi...

S ha nagyon kell, tüskéimet
majd köszörűs
hegyezi!...

CSILLAGFÖLDÖN

Féltett vágyam,
titkolt vágyam
volt már nagyon régen,
kószálni a
csillagokkal
telehintett égen.
S képzeljétek,
ma éjszaka
megvalósult vágyam:
álmban a
titokzatos
csillagok közt jártam...
Csillagföldön
minden csillag:
a kertek, a házak,
csillagokból
vannak a fák,
csillagfelhők szállnak.
Még a Hold is
komótosan
csillagok közt ballag,
néha-néha
elkíséri
egy-egy hullócsillag...

Csillagbarik
legelésznek
a csillagos réten...
S amint mentem
a Tejúton –
csillagokra léptem...
Csillagok közt
bújócskáztunk
csillaggyerekekkel –
ám a játék
félbeszakadt:
megvirradt a reggel!...

ŐRKÖDŐ CSILLAGOK

Az öreg Hold fönn az égen
már jó messze baktatott,
mire sorban felébredtek
körötte a csillagok.
Tündökölve sziporkáztak
a parányi mécsesek,
talán éppen vetélkedtek,
melyiküknek fénye szebb.
Minden este akkor keltek,
mikor a Nap lebukott,
nem csoda, hogy életükben
sosem látták a Napot.
Hát egy éjjel, őszi éjjel
három csillag mit csinált:
a keleti égbolt szélén
összedugta buksiját.
Sugdolóztak, tanakodtak,
szövögették tervüket:
ébreten várják be a hajnalt,
le nem hunyják szemüket.
Mikor reggel munkába áll,
meglesik majd a Napot,
hadd lássák már egyszer ők is,
ők, az éji csillagok.

Strázsált ám a három csillag,
kitartóan örködött,
egyre leste, mikor bukkan
föl a Nap a Föld fölött...
Csakhogy mire jött a hajnal
s halvány fénye szertefolyt,
a három kis őrszem közül
kettő, bizony, bóbiskolt.
A harmadik álmat őrözve
egyet-egyet pislogott.
– Nemsokára itt a reggel!
Meg kell látnom a Napot!...
Ám erősebb volt az álom,
s a kis mécses kialudt...
Épp amikor az új reggel
a Nap előtt tárt kaput...

AZ ÉGI JUHÁSZ

Mikor a Nap ágyba bújik
s kihuny arany fénye,
a vén Hold, az égi juhász
elindulhat végre.

Nyaka köré kanyarítja
lágymelhősubáját,
s kitereli legelészni
népes csillagnyáját.

Bandukol a barik után,
komótosan lépked,
ezüst fénye beragyogja
a nagy égi rétet.

Öregesen totyog szegény,
hamar el is fárad,
ilyenkor az ég peremén
vet magának ágyat:

leteríti nagy subáját,
elnyújtózik rajta,
ám a csillagbarikákat
így is szemmel tartja.

Sajnos, mégis elcsatangol
néha egyik-másik,
számadáskor derül csak ki,
mennyi is hiányzik.

Biztos, te magad is láttad,
– nem is egyszer, százszor –,
mikor épp egy csillagbari
megszökik a nyájból...

Hullócsillag lesz belőle,
el is tűnik végleg...
Soha többé nem látja meg
a nagy égi rétet...

HEGEDŰSZÓ

Hol volt, hol nem –
réges-régen,
kerek erdő
közepében,
élt egyszer egy
öregember,
szakála volt,
mint a kender...
Ott éldegélt
egymagában
nádfedele
kunyhójában...
Apó mégsem
unatkozott,
folyton tett-vett,
fűrt-faragott:
hol kisszéket,
hintalovat,
nyárfateknőt,
fakanalat,
etetőt meg
madárházat,
fűzfasípot
több mint százat...
Hát egy napon
jávorfából,

annak is a
legjavából
kifaragta
hegedűjét
s rózsafából
nyirettyűjét...
Amint kész lett
szárazfája,
tüstént négy húrt
szerelt rája.
E négy húron
járt a vonó,
s áradt a szép
hegedűszó...
Ezt csodálta
rigó, tücsök,
pacsirta a
vetés fölött,
erdő, mező
ezt hallgatta,
majd egy szellő
szárnyra kapta...
szárnyra kapta,
repült vele,
s dallal lett a
szívünk tele...
Így ismerte
meg a világ:
a zenét, a
szép muzsikát!...

HARKÁLY DOKTOR

Lekókadtt a lombja
a vén gyertyánfának...
szólni kéne, szólni
a fák orvosának.

Repül is a szarka,
ahogy szárnya bírja,
siet, hogy az orvost
mihamarabb hívja.

Rátalál és mondja:
– Harkály doktor, kérem,
beteg a vén gyertyán
ott az erdőszélen.

Jöjjön velem gyorsan,
nézze meg, mi bántja!
Szegény beteg gyertyán
igen-igen várja... –

Indul hát a harkály,
elől száll a szarka:
– Erre, doktor, erre! –
mondogatja, hajtja.

Elsuhannak fák közt,
bokrok fölött szállnak...
Egy-kettő, és lám, az
erdőszélen járnak.

Itt az öreg gyertyán...
Bágyadt minden ága,
kis madárka fészket
nem rejti a sátra...

Megszólal a harkály:
– Segítek én menten!
Jó, hogy még időben
hívtak ide engem...–

Hangosan kopácsol
harkály doktor csőre...
Mért beteg a gyertyán –
sejti már előre.

Hiszen a fa törzsén
felrepedt a kéreg!
Az alatt lapul most
a bajt hozó féreg!

Harkály doktor tüstént
ki is operálja...
Az öreg fát többé
egy féreg se bántja!...

Feléled a gyertyán,
zöldül minden ága.
Lombja között békén
fészkel a madárka!...

ZÜMI-ZÜMI MEG A TÜNDÉRRÓZSA

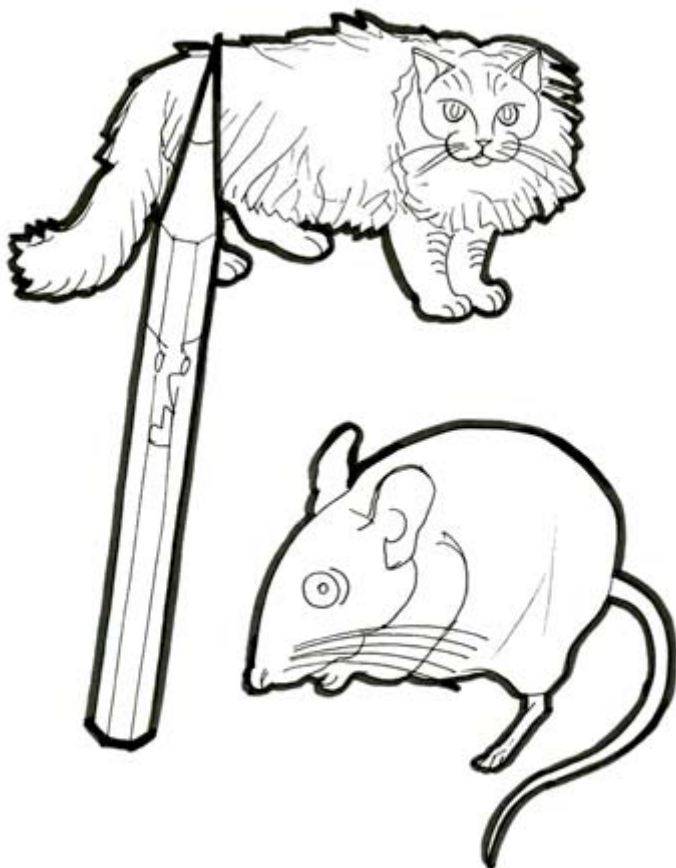
Zümi-zümi, a piciny méh
jókor ébredt...
Úgy gondolta, a nagy tónál
gyűjt ma mézet.
A tóparti virágokat
sorra járja,
s nektárjukat mind begyűjti
tarsolyába...
Zsongva szárnyalt Zümi-zümi
át a réten,
a Nap fénye pont akkor folyt
szét az égen...
Néhány cseppje csillogva hullt
le a tóra:
fel is ébredt álmából a
tündérrózsza...
Zöld köntösét víz tükrére
teregette,
majd kitárult fehér bársony
sziromkelyhe...
Zümi-zümi a legjobbkor
ért a tóra:
mézillatot lehelt a szép
tündérrózsza...

Zümi, bizony, nem sokáig
tétovázott:
munkájához döngicsélve
hozzálátott.
Gyűjtögette a virágport,
szedegette –
meg se látta, hogy este lett,
sötét este...
– Jaj! Mi lesz most?! – sopánkodott
siránkozott. –
Éjszakára menedéket
kitől kapok?!... –
Megszólalt a tündérrózsa:
– Maradj velem!
Hajlékul a fehér kelyhem
átengedem.
Éjszakára szirmaimmal
betakarlak,
álomba is elringatlak,
elaltatlak... –
Így maradt ott Zümi-zümi
éjszakára,
tündérrózsa kelyhe volt a
meleg ágya...
Azóta is barátja a
tündérrózsa,
aki Zümi jöttét várja
a nagy tóra...

A TÁNCOLÓ CERUZA

Volt egyszer egy kisegér,
hosszú bajszú Balambér.
Ott lakott az ól mögött,
sok-sok ócska lom között.
Jól megvolt ott, nem vitás,
mégis kellett más lakás,
mert ha esett, fújt a szél,
bizony, fázott Balambér.
Elindult egy szép napon,
s szétnézett az udvaron...
– Hohó! Itt a kamara,
nyitva-tátva ajtaja!...
Balambérunk beoson,
s fent jár már a polcokon...
Körülszaglász, körülnéz..
– Tyúha! Van itt befőtt, méz!
Mennyi finom, jó dolog!
No, itt éhen nem halok! –
Kiszemel egy üveget:
ebben vajon mi lehet?
Ám amikor nekilát –
majd kitöri a fogát...
Bosszankodik Balambér:
– Mennyi üveg! De mit ér?!

Hiába van mind tele,
ha bádog a teteje!...
Haragosan jár, matat,
minden polcot átkutat.
– Nocsak, ott egy nagy doboz!...
Belemászik s úgy motoz.
Feltúrta a skatulyát,
s mit talált? Egy ceruzát!
– Hogyha más nincs, ez is jó!
Ez legalább rágható –
bölcsekedik Balambér,
a bajuszos kisegér...
– Várj egy csöppet, cimbora! –
kérleli a ceruza. –
Megmutatom, mit tudok,
Falon hogy’ táncolok. –
– Mutasd, no, de szaporán!
Mert a gyomrom, korog ám! ...
Falon lejt a ceruza
(sötét vonal lábnyoma),
s mire tánca véget ér –
már a szomszéd portáján túl
fut, menekül Balambér...
Csoda, hogy elmenekült?!
Hisz a falon macska ült!...
A táncoló ceruza
ezt pingálta hát oda!...

KELEMEN SZEKERES ESETE

(Eszperente mese)

Egy reggelen Kelemen
Helmecre ment szekeren.
Megy Kelemen szekere,
hegyen megyen felfele...

Szenderegne Kelemen
hegynek menet szekeren,
szenderegne keveset –
ette fene! – nem lehet!

Szedtevette szekere!
Nyekereg egy kereke!
Nyekeregve tekereg –
tengelyszege elveszett...

Nem messze megy Benedek...
Hej, nehezen meneget!...
– Gyere velem szekeren! –
kedveskedett Kelemen. –

Telepedj fel, Benedek!
E hegy neked meredek!

Ne restelkedj! Jer velem!
Helmecre megy szekerem!

Felel erre Benedek:
– Nem, Kelemen, nem merek!
Tengelyszeged elveszett –
ne terheljed szekered!

Ne menj te se, Kelemen,
hegynek fel e szekeren!
Leeshet egy kereke...
Messze e hegy teteje!

Nem retten meg Kelemen,
szekerezget begyesen...
– Rendbe szedem Helmecen
tengelyem meg kerekem!... –

Ezt felelte Kelemen...
Megy szekere sebesen,
megette meg Benedek
kecmeregve meneget...

Nem ment messze Kelemen
kereketlen szekeren:
mert ez eset megesett –
egy kereke leesett...

Eltekergett kereke –
hegyen ment, de lefele! ...
Hej, kesergett Kelemen
megfeneklett szekeren!...

LIBABOLT

Hol volt egyszer,
hol nem volt:
Libafalván
volt egy bolt...
Libafalvi
libabolt –
ahol minden
lúdból volt:
libacomb,
libamáj,
libazsír meg
libaháj,
töltött lúdnyak,
ludaskása,
tollseprűnek
liba szárnya;
volt libamell,
lúdzúza,
libalábbból kocsonya;
libafej,
libacsőr,
liba hátán
libabőr;
libapörkölt,

töpörtyű,
libapehely,
mint a nyű;
árultak itt
lúdtollat,
penna volt ez
íróknak...

* * *

Libafalván
volt egy bolt:
libafalvi
libabolt...
Híres-neves
volt e bolt:
a boltos is
liba volt...
Volt vele sok
galiba:
lúdtalpas volt
a liba!...

A VARÁZSBÖGRE

Volt egyszer egy
varázbögre...
Föltették egy
kampós szögre...
S hogy ne szökjön
meg a bögre –
madzaggal is
meg volt kötve...

Így éldegélt
szegény bögre
kampós szögön
gúzsba kötve...
Unni kezdte
már a bögre,
hogy rabként él
megkötözve.

Bögrefejét
egyre törte,
hogy' juthatna
le a földre...
– Ne legyek én
varázbögre,

ha nem jutok
le a földre!... –

„Hókuszpókusz!” –
szólt a bögre,
s ráfűjt a nagy
szoros göbre!---
Nem is volt itt
szükség többre:
meglazult a
madzag göbje...

S lám, a mázas
varázbögre
nyílsebesen
ért a földre...
Csakhogy ott a
nyakát törte!...
Cseréphalmaz
lett a bögre!...

Így történt, hogy
mindörökre
oda lett a
varázbögre!...

A KAKAS MEG A RÓKA

Kikiri, a tarka kakas
fogta kicsi batyuját,
s útnak indult, hogy megnézzze,
milyen is a nagyvilág.
Átröppent a kerítésen –
még csak alig hajnallott,
a pirkadat éppen akkor
hintette a harmatot.
Mezőkön ment kis kakasunk,
patakparton mendegélt,
s mikorra a nap felébredt,
már az erdőszélre ért.
A nagy úttól elfáradva,
gondolta, hogy megpihen,
s a legelső tölgy ágára
– huss! – felröppent sebtiben.
Szunyókált is volna talán
kis kakasunk, Kikiri,
hogya mézesmázos hangon
rá nem köszön valaki:
– Szép jó reggelt! –
így a Róka. –
Én vagyok a cimborád!
Tudod-e, hogy tegnap óta
minden állat jó barát?

Kutya-macska, farkas-bárány
nem ellenség ezután!
Te se félj hát többé tőlem,
fényes tollú pajtikám!
Jöjj le onnan, légy vendégem!
Hoztam finom reggelit!
Egy asztalnál falatoznak,
akik egymást tisztelik!...
„Ó, te álnok ravasz Róka!
Tudom, miben sántikálsz –
gondolta a kicsi kakas –,
az eszemen túl nem jársz!...”
Kis ideig törte fejét,
s terve máris készen volt...
S hogy a Rókát megtévevessze –
nyájas hangon válaszolt:
– Meghívásod, Róka koma,
elfogadom szívesen,
csak tudod, az útitársam,
az is itt van énvelem...
Ott alszik a fa odvában,
költsd fel Bodrit szaporán,
hívd meg őt is! Hadd legyen ott
a baráti lakomán!...
– Mit is mondtál? Itt van Bodri?
Mért nem szóltál hamarabb?! –
szól a Róka, aztán uzsgyi! –
mint a szélvész, úgy szalad...

- Hová futsz, hé! Hisz azt mondtad:
minden állat jó barát!... –
- Az ám! Csak ezt el nem hiszi
a te Bodri cimborád!...

KAKASSZÓ

Hol volt, hol nem,
réges-régen...
Hogy mikor? –
Már nem tudom...
Élt egyszer egy
tarka kakas
a zöld gyepes
udvaron...
Korán ébredt
minden reggel,
s kukorított
jó nagyot...
Ilyen zengő
érces hangot
kevés kakas
hallatott!
Napközben csak
járkált, sétált
fel-alá az
udvaron,
szivárványos,
fényes tolla
meg-megcsillant
a napon.

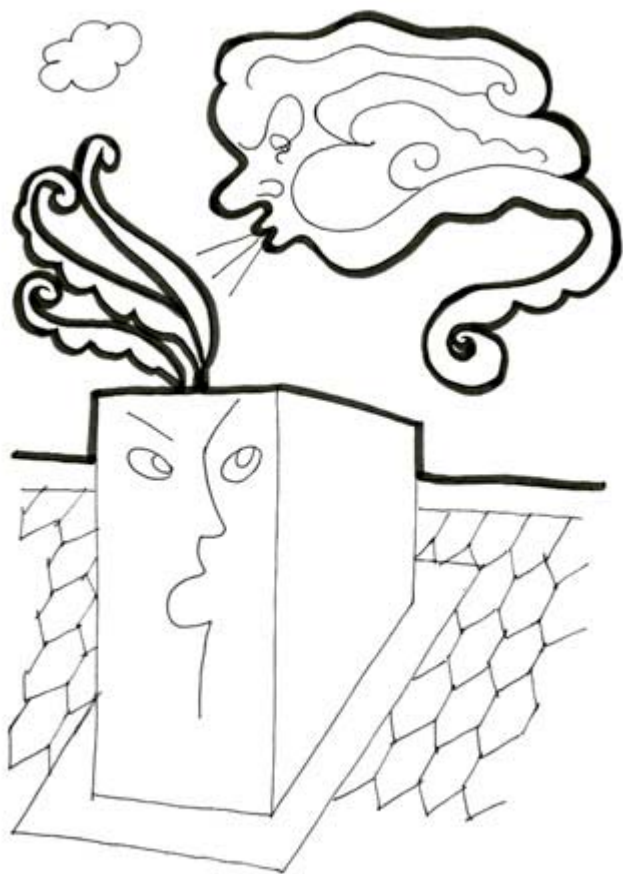
Zsongó dongót
hajkurászott,
csipegetett
zöld gyepet,
kapirgált a
szemétdombon,
tán réztallért
keresett.
Fél szemével
hunyorogva
fürkészte a
kék eget,
s fönntermett a
kakasülön,
hogya jött a
szürkület...
Így éldegélt
kis kakasunk,
így teltek a
napjai...
Hát egyszer
egy nyári reggel
elétoppán
a csacsi:
– Tetszik vagy sem,
kakas komám,
meg kell végre
mondanom:

egyedüli
mihaszna csak
te vagy itt az
udvaron!
Pirkadatkor
kukorékszol,
mikor mások
alszanak...
Felvered az
embereket,
még a Nap is
felriad!
Egész nap meg
mit se csinálsz,
pedig bőven
van dolog!
Nem szégyelled,
nem röstelled,
hogya napot
így lopod?!...
– Csiba, Csacsi! –
így a kakas. –
Nincsen, komám,
igazad!
Én már akkor
talpon vagyok,
míg mások még
alszanak!

Hiszen az én
feladatom
– te magad is
jól tudod –,
kakasszóval
ébresztani
a világot,
a Napot!....

* * *

Erről szólt hát
kettejük közt
a reggeli
nagy vita...
Azt pedig ti
döntsétek el:
kinek is volt
igaza!...

A KÉMÉNY MEG A FÜST

Szép piros téglából
rakott karcsú kémény
álldogált kevélyen
a háztető szélén...

Büszke volt, hogy mások
feje fölött ellát...
Magasan is hordta
ökelme az orrát!

Nem cimborált mással,
csak a zúgó széllel,
mert a szürke füstöt
az kergette széjjel...

Mindennap pipázott,
füstölgött a kémény –
s pirosuló szép színe
oda lett a végén.

Feketén, kormosan
meredt fel az égre...
Persze, hogy a füstöt
hibáztatta érte!

Rá is förmedt végül,
pörlekedni kezdett:
– Ó, mihaszna füstje!
Színem csúffá tetted!

Nézd, mi lett belőlem!
füstös, kormos kürtő!
Záporok mosdatnak,
s nem segít a fürdő!

Hogyha te nem volnál –
füstölnöm se kéne,
s ma is én lehetnék
a háztető éke!...

Szól a füst: – Megálljunk!
Tán bizony nem tudtad,
hogy az én kedvemért,
és nem dísznek raktak!

Hogyha füst nem volna –
nem kellene kémény!...
Nem is díszelegnél
a háztető szélén!...

A HŰSÉGES ÚTITÁRS

Egy szép napon
hosszú útra
készült az új ceruza...
– Vigy magaddal –
szólt a radír –,
vigy magaddal cimbora!

Mindenüvé
elkísérlek,
s meglásd, hű társad leszek.
Ha útközben
bajba jutnál –
készségesen segítek...

– Ugyan miben
segíthetnél? –
kacagott a ceruza. –
Írni nem tudsz!
Betűt vetni
nem tanultál te soha!...

De nem bánom!
Szegődj mellém,
hiszen éppen indulok.

A hófehér
füzetlapon
meglátod majd, mit tudok!...

Azzal hipp-hopp! –
s a vonalon
fürgén útnak is eredt,
vékony hegye
írta, róttá
a szép formás betűket.

A kis radír
megcsodálta,
új barátja mihez ért:
mily ügyesen
fűz betűkből
a vonalra gyöngyfűzért.
Ám egyszer csak
nagy baj esett –
megbotlott a ceruza!
Vonal alá,
vonal fölé
gurult szét a gyöngysora.

Jaj! Mit tegyen?
Helyre rakni
nem tudja a betűket!...
Kesergett, hogy

csúffá tette
ezt a szép új füzetet...

– Sose búsulj!
Itt vagyok én! –
szólalt meg a kis radír. –
Eltüntetem
a görbe sort,
s hófehér lesz a papír! –

Ahogy mondta,
úgy is történt,
s a csúffá vált irkalap
keze nyomán
újra szép lett
néhány másodperc alatt...

Nos, azóta
sohasem jár
egymaga a ceruza:
útitársa
lett a radír,
a hűséges cimbora...

BÁLBA KÉSZÜL A SZAMÁR

Jelmezbál lesz, maszkabál,
oda készül a szamár...
– Kéne egy jó maskara –
gondolja a szamara –,
olyan jelmez, amiben
föl nem ismer senki sem.
Bizony, fő most nagy feje:
mi legyen a jelmeze?!
Szitakötő? Tulipán?
Török basa? Indián?
Hófehérke? Piroska?
János vitéz? Iluska?
Róka, zebra, denevér?
Páncélinges hadvezér?
Pojáca vagy pillangó?
Mégis, melyik volna jó? –
Került jelmez rengeteg –
valóságos ruhahegy!
Tele van a csacsiház:
zsibvásár lett a lakás...
De mit ér a ruhatár?!
Tanácstalan a szamár!
Reggel óta próbálgat
maskarákat, ruhákat...

Ez tán a szebb? ... Az a jobb?
Jelmez, kellék kavarog...
Sehogy nem tud dönteni,
mit is kéne fölvenni...
Ide kapkod, oda kap –
széthányva a sok kacat:
turkál köztük, kotorász,
fejtetőre állt a ház!
Összetúrva száz kellék,
az egész egy zagyvalék!
Boglya lett a ruhatár –
s áll fölötte a számár,
áll, csak áll és habozik:
mi mihez is tartozik?!
Füle tövét vakarja...
Most fő csak a kobakja!
Még a végén lemarad,
ha tovább is válogat,
mert, bizony, már áll a bál,
indulnia kéne már...
Így hát nem is vacillál –
fogja magát, s mit csinál:
bármi akad kezibe –
belebújik izibe’...
Első egy bő, lobogó
buggyos, török buggyogó –
felrángatja magára
s bent is van a gatyába’.

Bugyogóhoz lajbi kell!...
Kacatok közt azt is lel:
csíkos trikót, zebramezt,
persze csak a fél jelmezt...
mibe rejtse patáját,
hogya a csülkét ne lássák?!
Nini, ott egy cipellő! –
s ezüst topánt húz elő.
Szedtevette topánka!
Alig fért be patája!
Kicsit nagyobb lehetne –
csillagokat lát benne!...
Aztán lel egy sisakot,
szép rostélyos sisakot,
tollat is tűz melléje –
s rányomja a fejére.
fülét, persze, kint hagyja:
szorítja a sisakja...
Szárny kerül még hátára,
rókafarok a gatyára,
s álarcát ha felteszi –
kutya föl nem ismeri! ...
Nagy a csacsi öröme,
nem is néz a tükörbe.
Virágos jó kedve van,
s útnak indul boldogan...
Hetykén lépked a számár,
libeg a bő gatyaszár...

Szól a zene, nótaszó,
táncol a sok bálozó,
ezer jelmez kavarog,
mire csacsink betopog...
Ám amikor bevonul,
nóta, zene elcsitul,
dermedt a nagy bálterem,
tágra mered minden szem:
bámulják a szamarat,
ezt a csodabogarat...
Bizony, el is képesztő!
Mint egy madárijesztő!
Zebralajbi, buggyogó,
rajta farok, lobogó,
páncélsisak, lepkeszárny,
ezüstpántos kis topán!...
Hiába van maszkája,
tudja , aki meglátja,
kit rejt ez a maskura,
ki e fura figura!...
Ilyen jelmezt, ugyebár,
nem vesz föl, csak:
NAGY SZAMÁR!...

VOLT EGYSZER EGY KICSI MANÓ...

Volt egyszer egy kicsi manó:
huncutkodó,
gonoszkodó.

Ez a pöttöm kópé törpe
fejét törte,
egyre törte,
hogy valamit kitaláljon,
s mindenáron
bajt csináljon...

Történt, hogy egy verset talált...
Nos, ha talált,
hát mit csinált?

Sorait mind széjjelszedte,
átrendezte,
megkeverte!

S a versnek, hogy felforgatta –
az alábbi
címet adta:

HAZUG VERS

Lovat patkol
a szakács,
gombócot főz
a kovács.
Minden törpe
égig ér,
az óriás
zsebbe fér.
– Me-e! – mondja
a medve,
dirmeg-dörmög
a kecske.
Bajsza van a
madárnak,
szárnya meg a
cicának.
Tavi béka
turbékol,
a vadgalamb
kuruttyol.
Szobát fest a kéményseprő,
kürtőt kotor
szobafestő.

Az egész vers
hazugság,
egy szava sem
igazság!...

Ezt csinálta az az apró
gonoszkodó
huncut manó...
Mit tegyünk most? Nem is tudom...
Legjobb lesz, ha
rátok bízom!...

TÉLAPÓ ÉS NAGY CSALÁDJA

Messzi-messzi Télországban,
ahol nincs csak jég meg hó,
ott él népes családjával
Télapó meg Télanyó.
Jégből van a palotájuk,
csupa hó az udvaruk,
jégviráguk töméntelen,
minden ablakukba jut.
Télapóék gyors fogatja –
szélvészröptű csengős szán –
mindig ott áll készenlétben
a palota udvarán.
Szánba fogva útra várnak
fürgé lábú szarvasok,
kilencágú agancsukra
Hold sugara ráragyog.
Ritkán jár el otthonából
Télapó meg asszonya,
csak olyankor, ha a Földön
tél jöttének van sora...
Nagy útjukra velük mennek
szép tündérleányaik:
ők festik az ablakokra
a tél jégvirágait.

Gyöngyszemekké varázsolnak
kóbor harmatcseppeket,
pőre fákra, tar bokrokra
zúzmaraport hintenek.
Zimankó, a Télfű is
serénykedik, nem lazsál,
keze nyomán csonttá dermed
a híg latyak meg a sár...
Téli álom hull a Földre,
szunnyadni kezd a világ –
Télapó is, Télanyó is
előveszi batyuját:
tőlük kapnak rétek, mezők
puha pihe-hódunnát,
hegy búbjára kucsma kerül,
így nem fázik legalább.
Fenyőfákra ráborítják
azt a meleg keszkenőt,
melyet egyik tündérlányuk
hópihékből maga szőtt.
Tükörjéggel betakarnak
minden tavat meg folyót...
Csak az ugrabugra patak
dobja le a takarót:
ő nem fázik. Kövek között
bukdácsolva fut, csobog,
nyughatatlan természetén
a vén Hold is mosolyog...

Felvirrad a téli reggel:
csodás a Föld, hófehér –
s Télapó meg nagy családja
csengős szánján hazatér...

RÓKA KOMA

Megéhezett
Róka koma,
kakashúsrá fájt a foga...
Ámde kakast
honnan vegyen,
hogy vacsora kakas legyen?
Gondolta a
ravasz Róka:
el kell jutni a tyúkólba...
Várta bizony,
egyre leste,
mikor lesz már sötét este...
Jött az este
nemsokára
álmot hozott a világra,
s a sötétség
leple alatt
Rókánk már a réten haladt.
Hevesen vert
rókaszíve,
csak a kakas járt eszibe'...
El is érte
ő a falut:
az már pihent, békén aludt...

Ravaszdi hát
nagy merészen
átugrott a kerítésen,
s nesztelenül
lopakodva
a tyúkólat szimatolta...
Csakhogy Bundás
igen éber!
Hiába van késő éjjel,
hiába van
koromsötét,
a tyúkólon tartja szemét!...
A Rókát is
Megneszelte!
Kakas kéne?! Szedtevette!
No, most aztán
jól megjárta!
Megritkítom a bundádat!....
Lett ám lárma
a faluba',
vadul csaholt minden kutya...
Szedte Rókánk,
szedte lábát,
futva vitte az irháját!
Meg sem állt az
erdőszélig –
félt, a kutyák utolérik...

* * *

Ma sem érti
szegény Ravasz,
mért dühös rá minden kuvasz...
Nem tudják, hogy
Róka koma
a kutyaáknak vérrokona?!...

IGAZ IS VOLT, NEM IS VOLT...

Hol volt egyszer, hol nem volt,
igaz is volt, nem is volt....

Sárgarépa-hegyen túl,
ott, ahol a vakond túr,
bokoralji viskójában
élt egy kurta farkú nyúl...

Maga élt ott nyúlkoma,
(elég szűk volt otthona),
s hogyha a szél hegedült,
kunyhójába befütyült.

Mégsem fázott ökelme,
volt jó prémes bekecse –
fújhatott a hideg szél,
attól bíz ő mit se félt!

Ámde volt egy bánata:
azon búsult nyúlkoma,
hogy jön a tél, s viskójában
üres még a kamara!...

– Szerezni kell valamit,
mert az állam felkopik! –
imígy töpreng a kis nyúl,
s jókor reggel elindul...

Nézi, nézi Tapsifül:
minden kopár már körül!
Káposzta nincs már sehol!

Friss szántás közt bandukol.
S amint megyen, mendegél,
egyszerre csak egy hatalmas
sárgarépa-hegyhez ér.
Lett öröme akkora,
nem is tudom, mekkora!
Kacag, ujjong Tapsifül –
örömében nyuszsízáve
egykeztőre felderül...
– Itt a finom csemege!
Kamrámmal ezzel lesz tele!
Nincs ízesebb, jobb portéka,
mint az édes sárgarépa!...
Ne legyen Nyúl a nevem,
ha mind haza nem viszem!
Csikoroghat, eshet hó,
ha van télire való!... –
lelkendezik Tapsifül,
ám öröme, mint a madár
egyszeriben elrepül...
A közelben valahol
csősz kuvasza felcsahol...
Nem tétováz Tapsifül,
Felhúzza a nyúl cipőjét
S máris inal, menekül,
Sárgarépa-hegyen túl,
szedi lábát, mint a nyúl!...

A sok ízes, finom falat
mind egy szálig, mind ottmaradt...
Kurta farkú Tapsifüles
kis kamrája ma is üres...
Ezért, hogyha jön a tél –
száraz kórót keresgél...
Igaz is volt, nem is volt –
az egész csak mese volt...

TANULSÁGOS MESE

Zöld barackot
evett Dani...
Meg is fájdukt jól a hasa...
Orvosságként
szemüveget
írt fel neki az orvosa...
– Minek nekem
a szemüveg?!
Doktor bácsi, én nem értem!
A hasam fáj!
Nem a szemem!
Hasam gyógyítsa meg nékem! –
– Szemüveget
azért kapsz most,
Dani fiam, el ne feledd:
mert színvak vagy!
Úgy látom én,
becsap téged a két szemed!...
Szemüvegben
látni fogod,
zöld a barack, amit eszel!...
Elhajítod,
s meglásd, Dani,
hasfájós így sosem leszel!...

TUDOD, MI A FAKUTYA?

A fakutya nem kutya –
farkát nem csóválja,
örömében nem nyüszít,
ha megjön gazdája.
Nagy melegben nem liheg,
nem lóg ki a nyelve...
Sosem szomjas, s nem iszik
vizet lefetyelve.
Csontot sose ropogtat,
s nem kötik őt láncra,
még csak rá se hederít
soha a macskára.
Őneki biz sose volt
házörzés a dolga...
A gazdája nem mondja:
„Takarodj az ólba!”
Ám ha le kell húzni a
gazduram csizmáját,
kit kér meg, hogy segítsen?....
Hát a fakutyáját!
Mert hát csizmahúzó ő!
Az, az istenadta!...
De miért lett „fakutya”?!
Nevét miért kapta?...

TARTALOM

Ajánlás.....	5
Bogárbál.....	6
A báli cipő.....	9
Boszorkányszombat.....	13
Nyúl Tamás, az óvodás.....	17
Csacsicsalád csemetéje.....	19
Süni Samu.....	22
Csillagföldön.....	25
Örködő csillagok.....	27
Az égi juhász.....	29
Hegedűszó.....	31
Harkály doktor.....	34
Zümi-zümi meg a tündérrózsa.....	37
A táncoló ceruza.....	39
Kelemen szekeres esete.....	42
Libabolt.....	45
A varázsbögre.....	48
A kakas meg a róka.....	51
Kakasszó.....	54
A kémény meg a füst.....	59
A hűséges útitárs.....	61
Bálba készül a számár.....	64
Volt egyszer egy kicsi manó.....	69
Hazug vers.....	70
Télapó és nagy családja.....	73
Róka koma.....	76
Igaz is volt, nem is volt.....	79
Tanulságos mese.....	82
Tudod, mi a fakutya?	83

Szalai Borbála Bárány Sándorné (Ungvár, 1926. június 24. - Ungvár, 2011. augusztus 7.) költő, gyermekíró, tankönyvkiadói szerkesztő.

1945-ben érettségizett Ungváron, 1957-ben az ungvári egyetem levelező tagozatán magyar szakos oklevelet szerzett. 1950-től a kijevei tankönyvkiadó ungvári magyar szerkesztőségének (Ragyanszka Skola Tankönyvkiadó) munkatársa. Kezdetben a tankönyv-fordítások kontroll-szerkesztését végezte, 1954-től az eredeti magyar tankönyveket és módszertani segédkönyveket gondozza. 1960-tól vezető szerkesztő.

1954 óta publikál. Gyermekeknek szóló verseket ír. Az írásait közlik a jelentősebb kárpátaljai újságok, hetilapok, időszaki kiadványok, antológiák (Kárpáti Igaz Szó, igazi Kárpáti Igaz Szó, Kárpátalja, Ukrajnai Magyar Krónika, Irka, Kárpáti Kalendárium, Sugaras utakon, 1985, Hónapsoroló, 2002), Gyermeekversesköteteket ad ki, tankönyvszerző. Orosz és ukrán klasszikusok és huszadik századi írók számos könyvét fordította magyarra.

1980-tól 1991-ig tagja a Szovjetunió Írószövetségének, 1991-től tagja az Ukrán Írószövetségnek. A József Attila Irodalmi Stúdió Védnöki Tanácsának tagja. Az Együtt c. folyóirat 2004/3. számában először jelentkezett bökversekkel. A kiadvány főszerkesztője a következőképpen értékelte hosszú pályafutásának eddig eltelt évtizedeit: „Szalai Borbála nem csupán a gyermekek képzeletét megmozgatva gazdagító versek sokaságát írta meg – kisebb-nagyobb szösszenetekben időnként a felnőtt világ jelenségeit is tollhegyre tűzte, emlékezetesen vérbő, szórakoztató humorral.” 2006-ban Irodalmi Fegyir Potusnyak-díjas lett a Zöld erdőben jártam c. gyermekvers-kötetért, amely 2005-ben jelent meg a Kárpáti Kiadónál. Nemzedékek nevelkedtek tankönyvein, versein. A gyermekeknek 10 kötetet, Morzsák címmel egy önéletrajzi gyűjteményt írt. Művei közül négy kötete az Intermix Kiadónál jelent meg.

Művei:

Dongó Dani danája, gyermekversek, Budapest-Ungvár, Móra Kiadó -Kárpáti Kiadó, 1969,

Hinta-palinta, gyermekversek, Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1973,

Giling-galang csengettyű, gyermekversek, Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1980, Örökös csillagok, gyermekversek, Budapest-Ungvár, Móra Kiadó - Kárpáti Kiadó, 1983,

Csipkebokor, csipkeág, válogatott gyermekversek, Ungvár 1986, Csarivnij dzvinocsok, gyermekversek, Kijev, 1986,

Csillagföldön jártam, gyermekversek, Budapest-Ungvár, Intermix Kiadó, 1997,

Gyalogösvény, gyalogút. Versek, mondókák, tréfák gyerekeknek, Budapest-Ungvár, Intermix Kiadó, 2003,

Zöld erdőben jártam, gyermekversek, Ungvár, Kárpáti Kiadó, 2005.,

Tücsök-bogár, Ungvár, Kárpáti Kiadó, 2006.,

Morzsák. (Életem igaz történetei), Budapest-Ungvár, Intermix Kiadó, 2007.